

Свети Сава

Посланица Игуману Спиридону

У средњем веку владари и црквени поглавари комуницирали су међусобно и писмима. Таква писма називала су се *посланице*.

Једно од ретких која су сачувана Свети Сава је написао свом студеничком игуману Спиридону 1233/1234. године са свог другог путовања у Свету земљу и Јерусалим.

Које благослове, молбе и жеље упућује српском игуману и монасима, сазнаћеш кад прочиташ ово писмо.

Благодат вам и мир од Господа Бога и Спаса нашега Исуса Христа!

У Господу Богу превазљубљени мој божаствени сине, јероманаше Спиридоне, игумане велике лавре светога Симеона, архимандрите!

Мада сам и грешан, Спаса мојега молим да будеш сачуван душом и телом и све божанствено стадо.

Ако хоћете да знате о мени грешном, то с милошћу Божјом и светом вашом молитвом здраво и весело дођосмо до светога града. Поклонисмо се пресветоме и божаственоме гробу и светим његовим местима. Најпре уредисмо за ваше спомињање у светих, потом обиђосмо света места. Када све ово свршисмо, тада се, пошто нас стиже путни труд, сви разболесмо, и остављамо на Божје расуђење живот наш и смрт нашу, и ко од нас буде жив к вама нека се врати, а кога смрт потребује, молитва ваша нека остане с њим.

А ти, човече смерне душе, владико мој, познаниче мој, који се заједно насладисмо у дому Божјем, чедо моје слатко, Спиридоне, моли Бога за нас, не бих ли твојим молитвама проштење грехова добио. Мир божаствени нека ти буде, мир и дому твоје божаственом, мир и свима онима који су тамо и који работају дому светога Симеона, мир и свима игуманима удеоничарима твојим, и поклоњење им чиним кроза те, чедо своје. Мир Божји нека се излије у срца ваша, и онога који вас благосиља благосиљам, а оне који вам зло чине проклињем, да не буде на њима милост Божја, ни на домовима њиховим, ни моја молитва, и да погину као безумни Арије!

игуман – старшина манастира

благодат – благослов, милост божја, дар божји

јеромонах – свештеник

велика лавра – централни православни манастир окружен мањим црквама и другим манастирским зградама

архимандрит – највиши монашки чин, старшина манастира

божанствено стадо – братство манастира; српски народ

Свети град – Јерусалим; циљ свакога хришћанског ходочасника

божанствени гроб – Христов гроб; место где је, према предању, био гроб у коме је сахрањен Исус Христос, и из којег је после три дана васкрсао из мртвих

работати – радити

удеоничар – човек који има удела у нечему

безумни Арије – први велики јеретик хришћанства

јеретик – проповедник чије учење одступа од хришћанског учења

Амин! – *Нека тако буде!* Уобичајена реч на крају молитве

архиепископ – високи чин у православној цркви, први епископ, поглавар самосталне православне цркве

убрус – комад лана или свиле, украшен везом, црвеном, плавом или белом чипком који служи за украшавање икона и олтара у цркви

Александрија – град у Египту, на обали Средоземног мора

патријарх – врховни поглавар православне цркве

Свети Марко – апостол, један од дванаесторице Христових ученика, јеванђелист

Синајска гора – планина у Египту на којој је Мојсије, према предању, примио Десет Божјих заповести

„Јер ако човек и цео свет добије, а душу своју изгуби, која је корист?“ – из Јеванђеља по Матеју 16, 26 и Јеванђеља по Марку 8, 36

саблазнити се – навести некога на грех, имати грешне жеље

А благодат Господа нашега Исуса Христа и љубав Бога Оца и заједница Светога Духа нека буде свагда са свима вама, амин!

Писа милошћу Божјом први архиепископ све српске земље, Сава грешни.

И ево што се у овом месту нађе, на благослов дајем ти крстић, да ми га носиш на спомен, и појасић, јер сам га полагао на гроб. С тим крстићем да се молиш, носи ми га вазда о врату, макар да имаш и другу иконицу, но њега вазда носи. А појасићем се опаши, да је вазда о бедрима твојима, јер сам га полагао на гроб, крстић и појасић. И такву сам молитву створио, да би дао Бог да би се тако сваки хришћанин молио за мене! И дајем ти убрусац, што су ми га овде даровали, а ја га теби дарујем, да ти буде на благослов душе и тела. И камичак, што сам га нашао, да ти буде на многе потребе, и да га носиш при себи.

И моли се за нас, служителу Христов, да нас Бог укрепи и сачува, да бисмо опет к вама дошли.

И ако ми Бог да и малу моћ, ићи ћу у Александрију к патријарху, да се поклоним Светоме Марку. И отуда ћу у Синајску Гору, и када се вратим, ако будем у животу и Бог даде, до пролећа ћу бити код Вас.

Чувај се, чедо моје слатко, да не изиђеш из неког мога завета. Јер ако човек и цео свет добије, а душу своју изгуби, која је корист? Ако је поп грешан, али молитва његова није грешна, а његова веза је сила од вишње благодати. Да, ако ће се ко саблазнити, но ти се не саблзни, јер доћи ће Господ и неће закаснити, и да чујеш онај глас: „Добри и верни слуго, у малом веран, над многим поставићу те; уђи у радост Господа свога!“

Сава, први архиепископ

Свети Сава, Растко Немањић (око 1175–1235), први српски просветитељ, архиепископ, писац, дипломата. Оснивач манастира, болница, школа. Рођен у Расу. Написао је прву српску биографију – *Житије Светио Симеона*. Остала дела *Служба Светио Симеону*, *Посланица иџману Сџиридоу*, *Хиландарски*, *Карејски* и *Сџуденички џийик*. Умро је у бугарском граду Трнову при повратку из Јерусалима.

Мошти Светог Саве пренео је из Холандара у Манастир Милешева краљ Владислав две године после Савине смрти. Када је култ Свтог Саве постао средство за очување националне мисли, велики турски везир Синан-паша, наредио је да се Савине мошти спале на Врачару, у Београду, 1594. године. На том месту данас је подигнут *Храм Светио Саве*.

ЛИТЕРАРНИ КУТАК

- ◆ Са ког путовања Свети Сава шаље писмо игуману Спиридону?
- ◆ Са ким је Свети Сава путовао у Свету земљу? Колико је то путовање трајало? Шта им се на путу догодило? Којим превозним средством се ишло у првој половини XIII века?
- ◆ Којим речима се Свети Сава обраћа игуману Спиридону на почетку писма? Које игуманове врлине истиче у први план? Које Свети Сава упућује благослове?
- ◆ Уз писмо Свети Сава шаље и поклоне: *крстић, појасић, убрусац и камичак*. Шта тиме поручује свом драгом пријатељу, али и српском народу? Зашто за те предмете користи деминутиве?
- ◆ На повратку са свог другог ходочашћа Свети Сава је умро у бугарском граду Трнову. Којим реченицама из писма Сава наговештава своју скору смрт?
- ◆ Да ли је велики српски просветитељ живео у складу са библијском поуком коју цитира на крају писма?

ПОЈАМ О ПОЈМУ

ПОСЛАНИЦА

Службена порука владара народу или црквеног поглавара свештенику, у облику писма, назива се **посланица**. Она је најчешће писана с нагомиланим религијским садржајем, који одликује топао, живахан, исповедни тон.

Најпознатије су новозаветне посланице апостола Павла упућене хришћанима.

Најстарија посланица (писмо) у српској књижевности потиче из прве половине XIII века. Ту посланицу упутио је Свети Сава студеничком игуману Спиридону.

Међу најуспелије посланице убраја се *Слово љубве* деспота Стефана Лазаревића.

КУТАК ЗА РАДОЗНАЛЕ

Прочитај и посланицу о љубави коју је апостол Павле упутио Коринћанима. То ће ти омогућити да прошириш своја знања о једној карактеристичној прозној врсти.

Апостол Павле КОРИНЋАНИМА ПОСЛАНИЦА ПРВА

13. О ЉУБАВИ

1. Ако језике човјечије и анђеоске говорим, а љубави немам, онда сам као звоно које јечи, или кимвал који звечи.
2. И ако имам дар пророштва и знам све тајне и све знање, и ако имам сву вјеру да и горе премјештам, а љубави немам, ништа сам.
3. И ако раздам све имање своје, и ако предам тијело своје да се сажеже, а љубави немам, ништа ми не користи.
4. Љубав дуго трпи, благотворна је, љубав не завиди, љубав се не горди, не надима се,
5. Не чини што не пристоји, не тражи своје, не раздражује се, не мисли о злу,
6. Не радује се неправди, а радује се истини,
7. Све сноси, све вјерује, свему се нада, све трпи.
8. Љубав никад не престаје, док ће пророштва нестати, језици ће замукнути, знање ће престати.
9. Јер дјелимично знамо, и дјелимично пророкујемо;
10. А када дође савршено, онда ће престати што је дјелимично.
11. Кад бијаш дијете, као дијете говорих, као дијете мишљах, као дијете размишљах; а када сам постао човјек, одбацио сам што је дјетињско.
12. Јер сад видимо као у огледалу, у загонетки, а онда ћемо лицем у лице; сад знам дјелимично, а онда ћу познати као што бих познат.
13. А сад остаје вјера, нада, љубав, ово троје; али од њих највећа је љубав.